

ГРАДАЦ - НАЈРОМАНТИЧНИЈА ПРИЧА СРПскоГ СРЕДЊЕГ ВЕКА!

О значају манастира Града за нашу културну баштину на свој начин сведочи и чињеница да је он, још пре седамдесет година, проглашен културним добром од великог значаја. Решење о стављању под заштиту државе заједно са његовом непосредном околином манастира Градац код Рашке број 423/47 од 25. октобра 1947. године донето од стране Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС да би, три деценије касније, то било и потврђено Одлуком о утврђивању непокретних културних добара од изузетног и од великог значаја манастир Градац утврђен је за непокретно културно добро-споменик културе од изузетног значаја (Службени гласник СРС, бр. 14/79). Завод за заштиту и научно проучавање споменика културе Србије организовао је 1948. и 1949. године конзерваторске радове у манастиру. Зидови цркве су конзервирани, дотрајали делови кровне конструкције замењени су новим деловима, простор западно од цркве ослобођен је од наноса земље и извршено је пошумљавање. Археолошка ископавања су започела 1962. године, а годину дана касније урађен је и усвојен главни пројекат за обнову цркве, која је трајала до 1975. године. Цркви су дограђени сви делови који су недостајали: сводови, тамбур, купола, аркадни фризови, прозори са мермерним оквирима и украсима, кровни покривач, олтарска преграда, два свећњака и плочник. Године 1982. почела је изградња конака на старим темељима, у којем сада живи градачко сестринство. Назив места Градац био је познат и пре оснивања истоименог манастира у 13. веку, највероватније зато што је ту постојала тврђава или њени остаци. Архиепископ Данило II у животопису краљице Јелене напомиње да је она изградила цркву " на месту званом Градац ". Главна манастирска црква, посвећена Богородичином празнику Благовести, је најранија грађевина у Србији у којој је готика изражена у већој мери. Основа плана као и романоготичке и готичке појединости украшавања фасаде Богородичине цркве имају сличности са Студеничком црквом. У Градцу је јединствен случај Цркве Светог Николе која је уврштена је у ред једнобродних цркава са правоугаоном апсидом, што је део градитељске школе Поморја, тип католичке монашке цркве, који су донели на наше подручје вероватно фрањевци, а у Градцу је

јединствен случај његове примене у српским православним манастирима. Ниједан историјски извор не даје потпуније податке о пореклу ктиторке, краљице Јелене. Њен биограф, архиепископ Данило II, саопштава само да је била “ од племена фрушког (француско), кћи славних родитеља, који су били у великом богатству и слави . Умрла је 8. фебруара 1314. године у дубокој старости. По великој зими пренета је у Градац и сахрањена у својој припремљеној гробници. Манастир Градац је једно време био без монаштва, оживео је поново 1989 године а од 1997 године је женски манастир. Велики проблем манастира представљају бујучне воде и влага која је, у предходним временима, умногоме оштетила фреске. Од 2006. године, Туристичка организација Рашка и Центар за културу „Градац“ и сестринство манастира Градац заједнички организују манифестацију „Дани краљице Јелене Анжујске“. Ова манифестација је најбоље сведочанство како је могуће спојити традицију и савремене трендове у култури како у функцији очувања културног нематеријалног наслеђа тако и у функцији јачања бриге за један значајни споменик културе нашег народа.

Без сумње да то доприноси и већем интересовању гостију из земље и иностранства за читав овај крај а њихови доласци и боравак на познатим туристичким дестинацијама у близини манастира итекако доприносе економском бољитку Рашке.

Пише: Зоран Николић

КВ *НОВОСТИ*
On line

Овај текст је један од садржаја медијског пројекта „Богатство традиционалног наслеђа околине Рашка“ која сироводе „КВ Новости-он лине“ а која је подржала околине Рашка. Ставови изнети у тексту су искључива одговорност „КВ Новости-он лине“ и ни на који начин не представљају ставове и мишљења околине Рашка.